ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан економічного факультету
_____ В.М.Гельман
(підпис) (ініціали та прізвище)
«25» 08 2025

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

підготовки магістрів
денної форми здобуття освіти
освітньо-професійна програма Економіка та управління ринком землі,
Економічна кібернетика,
Міжнародна економіка,
спеціальності 051 Економіка
галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки

ВИКЛАДАЧ : Дугієнко Н.О., к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму

Протокол № 1 від "25"серпня 2025 р.
В.о. завідувача кафедри міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму
_____ О.В.Гамова

Погоджено:
Гарант освітньо-професійної програми
«Економіка та управління ринком землі»
_____О. В. Гамова

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародна економіка»
_____Ю. О. Кусакова

Гарант освітньо-професійної програми
_____І.В. Козін

2025 рік

Зв`язок з викладачем:
E-mail: dugienkonata@ukr.net
Сезн ЗНУ повідомлення: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=11343
Телефон: (*061) 228-76-29 (кафедра), 228-76-13 (деканат)*
Інші засоби зв'язку: *Viber, Telegram*
Кафедра: : *міжнародної економіки, природних ресурсів та економіки міжнародного туризму, V корп. ЗНУ, ауд. 119*

1. Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка сільських територій та сільськогосподарського землекористування» є надання знань студентам про об'єктивні закономірності, реальні процеси та специфічні особливості розвитку сільських територій та сільськогосподарського землекористування в ринкових умовах, а також формування практичних навичок аналізу сучасного стану соціально-економічного розвитку сільських територій, виявлення диспропорцій у розвитку його елементної бази та розробка заходів по їх подоланню.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Економіка сільських територій та сільськогосподарського землекористування» є: засвоєння теоретичних засад управління розвитком сільських територій; ознайомлення з основними організаційними формами ведення господарської діяльності в агропромисловому комплексі; поглиблення знань сутності та завдань ресурсного забезпечення функціонування аграрного виробництва та прийняття економічних та господарських рішень щодо ефективного господарювання; розкриття пріоритетних напрямів та механізмів вирішення проблем подолання депресивності сільських районів, диверсифікації їх економічної бази та створення соціально привабливих і екологічно безпечних умов життя для сільського населення; набуття навичок аналізу причинно-наслідкові зв'язки розвитку сільського сектора та впливу на нього зовнішніх і внутрішніх чинників.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	**денна форма здобуття освіти**	**заочна форма здобуття освіти**
1	*2*	*3*
Статус дисципліни	**Вибіркова**	
Семестр	3 -й	-
Кількість кредитів ECTS	**4**	
Кількість годин	120	
Лекційні заняття	24 год.	-
Практичні заняття	24 год.	-
Самостійна робота	72 год.	-
Консультації	*Графік занять та консультацій:* *https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/economy/navchalnij_protses* *Формат проведення консультацій (дистанційно):* *ідентифікатор 7452045605, код доступу 12345*	
Вид підсумкового семестрового контролю:	**залік**	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=11343	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	**Методи навчання**	**Форми і методи оцінювання**
1	*2*	*3*
СК 01. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень **СК 05**. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.. **СК 06** Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.. **ПРН 02**. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності **ПРН 08**. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань **ПРН 11**. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів. **ПРН 12**. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.	*Репродуктивні методи* (лекція, пояснення, робота з методичними матеріалами). *Наочні методи* (демонстрації та ілюстрації: схеми). *Метод проблемного викладу* (постановка проблем і розкриття доказового шляху їхнього вирішення). *Дискусійні методи*. *Практичні методи* (виконання вправ, складання схем, таблиць тощо). *Метод навчання з використанням Інтернет-технологій* (електронне навчання); *Науково-дослідний* (частково пошуковий) метод. *Самостійна робота.*	Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною шкалою, національною шкалою і шкалою ECTS. *Контрольні заходи:* усне та письмове опитування, самостійна робота, практичні роботи, тестова перевірка, ситуаційні завдання, виступи студентів. *Поточний контроль* проводиться у формі усного опитування або письмового контролю на практичних заняттях, виступів студентів при обговоренні питань на практичних заняттях, а також у формі комп'ютерного тестування. *Підсумковий контроль (залік):* залікова контрольна робота (тестування) на платформі СЕЗН ЗНУ, індивідуальне завдання..

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Сутність соціально-економічного розвитку сільських територій.

Тема 1. Сутність соціально-економічного розвитку сільських територій

Поняття сільської території, її структура та функції на сучасному етапі. Поняття сільської місцевості, села, сільського населеного пункту, сільського поселення та адміністративно-територіальної одиниці. Критерії віднесення населених пунктів до

сільських. Класифікація сільських населених пунктів за людністю, за функціональним призначенням. Еволюція розвитку сільських населених пунктів в Україні.

Суть соціально-економічного розвитку суспільних систем, його генезис та еволюція. Суть соціально-економічного розвитку сільських територій в умовах трансформаційних процесів. Поняття сталого розвитку та сільського розвитку. Поняття сільського життєвого середовища та його складові.

Тема 2. Основні показники соціально-економічного розвитку сільських територій

Фактори, що вливають на розвиток сільських територій. Сільське підприємництво як джерело доходів сільського населення. Сталий розвиток сільськогосподарського землекористування. Аналіз складу та структури земельних угідь. Показники еколого-економічної ефективності використання землі. Визначення рівня інтенсивності використання сільськогосподарського виробництва та його інтенсифікації

Змістовий модуль 2. Аграрна політика як фактор соціально-економічного розвитку сільських територій

Тема 3. Аграрна політика як фактор соціально-економічного розвитку сільських територій

Поняття, сутність та завдання аграрної політики. Держава в системі управління сільськими територіями. Напрями державного регулювання розвитку сільських територій. Чинники формування та функціонування сільських територій. Розвиток місцевого самоврядування на сільських територіях. Принципи децентралізації та посилення місцевого самоврядування. Фінансування соціально-економічного розвитку територіальних громад. Специфіка управління фінансами об'єднаних територіальних громад. Земельна реформа. Етапи земельної реформи. Соціально-економічні наслідки земельної реформи.

Змістовий модуль 3. Диверсифікація економіки як напрям розвитку сільських територій

Тема 4. Диверсифікація економіки як напрям розвитку сільських територій

Сутність, мета та причини диверсифікації виробництва. Напрями диверсифікації виробництва у сільських територіях. Стратегія концентричної або вертикальної диверсифікації. Стратегія горизонтальної диверсифікації. Стратегія конгломерованої диверсифікації. Сільський зелений туризм та агротуризм. Проблеми та перспективи розвитку агротуризму. Диверсифікація у сільському господарстві. Пріоритети впровадження диверсифікації. Фактори диверсифікації виробництва в сільському господарстві. Перешкоди диверсифікації виробництва в сільському господарстві Пріоритетами впровадження диверсифікації.

Змістовий модуль 4. Вектори соціально-економічного розвитку сільських територій

Тема 5. Соціальний та еколого-економічний розвиток сільських територій

Поняття соціальної сфери та її структура. Характеристика її сучасного стану в Україні та тенденцій. Характеристика сільського населення за чисельністю, статевовіковою структурою. Поняття рівня життя населення та показники, які його характеризують. Матеріальний добробут селян, їх доходи і витрати. Формування трудового потенціалу села.

Поняття соціальної інфраструктури та її галузева структура. Сучасний стан, проблеми розвитку сільської соціальної інфраструктури. Характеристика, сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку галузей соціально-побутового призначення та галузей соціально-культурного призначення.

Діагностика еколого-економічного стану сільських територій. Визначення рівня інтенсивності використання сільськогосподарського виробництва та його інтенсіфікації. Формування продовольчої безпеки як пріоритетний напрям розвитку сільського господарства.

Тема 6. Інноваційний вектор соціально-економічного розвитку сільських територій

Інвестиційні пріоритети у сільському господарстві. Інноваційні пріоритети розвитку сільських територій. Рушійні сили активізації селян у веденні бізнесу. особливості розвитку сільських територій. Орієнтири злагодженого соціально-економічного розвитку сільських територій.

Змістовий модуль 5. Формування стратегії соціально-економічного розвитку сільських територій

Тема 7. Формування стратегії соціально-економічного розвитку сільських територій

Моделі розвитку сільських територій. Галузева модель розвитку сільських територій. Перерозподільча модель розвитку сільських територій. Територіальна модель розвитку сільських територій. Селоцентристська (селозберігаюча) модель розвитку сільських територій. Змішана модель розвитку сільських територій.

Формування стратегії розвитку сільських територій. Етапи стратегії розвитку сільських територій. Пріоритети розвитку сільських територій. Проблеми соціально-економічного розвитку сільських територій. Механізми реалізації стратегії розвитку сільських територій: соціальний, економічний, екологічний.

Змістовий модуль 6. Світовий досвід розвитку сільських територій

Тема 8. Світовий досвід розвитку сільських територій

Політика розвитку сільських територій в країнах ЄС. Ключові засади САП ЄС. Основні напрямки розвитку сільських територій країн США. Основні напрямки розвитку сільських територій країн Латинської Америки. Основні напрямки розвитку сільських територій країн Білорусі, Казахстану та Грузії. Політика розвитку сільських територій країн Африки.

.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	**Назва теми**	**Кількість годин**		**Згідно з розкладом**
		о/д.ф.	**з.ф.**	
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Лекція 1-2	Сутність соціально-економічного розвитку сільських територій	4	…	*Щотижня /тиждень 1*
Практичне заняття 1-2	Сутність соціально-економічного розвитку сільських територій Перелік питань та завдань розміщено в СЕЗН ЗНУ	4		*Щотижня /тиждень 1*
Самостійна робота	Сутність соціально-економічного розвитку сільських територій Питання для розгляду та завдання для виконання розміщено в СЕЗН ЗНУ	7		
Лекція 3	Основні показники соціально-економічного розвитку сільських територій	2		*Щотижня /тиждень 2*

Практичне заняття 3	Основні показники соціально-економічного розвитку сільських територій Перелік питань та завдань розміщено в СЕЗН ЗНУ	2		*Щотижня /тиждень 2*
Самостійна робота	Основні показники соціально-економічного розвитку сільських територій Питання для розгляду та завдання для виконання розміщено в СЕЗН ЗНУ	7		
Лекція 4-5	Аграрна політика як фактор соціально-економічного розвитку сільських територій	4		*Щотижня /тиждень 3-4*
Практичне заняття 4-5	Аграрна політика як фактор соціально-економічного розвитку сільських територій Перелік питань та завдань розміщено в СЕЗН ЗНУ	4		*Щотижня /тиждень 3-4*
Самостійна робота	Аграрна політика як фактор соціально-економічного розвитку сільських територій Питання для розгляду та завдання для виконання розміщено в СЕЗН ЗНУ	12		
Лекція 6-7	Диверсифікація економіки як напрям розвитку сільських територій	4		*Щотижня /тиждень 5-6*
Практичне заняття 6-7	Диверсифікація економіки як напрям розвитку сільських територій Перелік питань та завдань розміщено в СЕЗН ЗНУ	4		*Щотижня /тиждень 5-6*
Самостійна робота	Диверсифікація економіки як напрям розвитку сільських територій Питання для розгляду та завдання для виконання розміщено в СЕЗН ЗНУ	12		
Лекція 8	Соціальний та еколого-економічний розвиток сільських територій	2		*Щотижня /тиждень 7*
Практичне заняття 8	Соціальний та еколого-економічний розвиток сільських територій Перелік питань та завдань розміщено в СЕЗН ЗНУ	2		*Щотижня /тиждень 7*
Самостійна робота	Соціальний та еколого-економічний розвиток сільських територій Питання для розгляду та завдання для виконання розміщено в СЕЗН ЗНУ	7		
Лекція 9	Інноваційний вектор соціально-економічного розвитку сільських територій	2		*Щотижня /тиждень 8*
Практичне заняття 9	Інноваційний вектор соціально-економічного розвитку сільських територій Перелік питань та завдань розміщено в СЕЗН ЗНУ	2		*Щотижня /тиждень 8*
Самостійна робота	Інноваційний вектор соціально-економічного розвитку сільських територій Питання для розгляду та завдання для виконання розміщено в СЕЗН ЗНУ	7		
Лекція 10	Формування стратегії соціально-економічного розвитку сільських територій	2		*Щотижня /тиждень 9*
Практичне заняття 10	Формування стратегії соціально-економічного розвитку сільських територій Перелік питань та завдань розміщено в СЕЗН ЗНУ	2		*Щотижня /тиждень 9*

Самостійна робота	Формування стратегії соціально-економічного розвитку сільських територій Питання для розгляду та завдання для виконання розміщено в СЕЗН ЗНУ	7		
Лекція 11-12	Світовий досвід розвитку сільських територій	4		*Щотижня /тиждень 10-11*
Практичне заняття 11-12	Світовий досвід розвитку сільських територій Перелік питань та завдань розміщено в СЕЗН ЗНУ	4		*Щотижня /тиждень 10-11*
Самостійна робота	Світовий досвід розвитку сільських територій Питання для розгляду та завдання для виконання розміщено в СЕЗН ЗНУ	13		

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	**Вид контрольного заходу**	**Зміст контрольного заходу***	**Критерії оцінювання та термін виконання***	**Усього балів**
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Поточний контроль				
Практичне заняття №1	Усне опитування	Питання для підготовки розміщено в СЕЗН ЗНУ	2 бали – відповідь характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями, повна і послідовна; 1 бал – знання неповні, поверхневі. Студент відтворює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки.	**2**
	Виконання ситуаційних завдань	Робота в групах (виконання ситуаційних завдань)	Оцінювання за роботу в групах: 1 бал - вміння чітко, логічно та повно викладати основні положення, аргументовано відстоювати точку зору, 1 бал – аргументованість, оригінальність пропонованих рішень 1 бал – активність під час групової роботи;	**3**
Практичне заняття №2	Усне опитування	Питання для підготовки розміщено в СЕЗН ЗНУ	2 бали – відповідь характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями, повна і послідовна; 1 бал – знання неповні, поверхневі. Студент відтворює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки.	**2**
	Виконання ситуаційних завдань	Робота в групах (виконання ситуаційних завдань)	Оцінювання за роботу в групах: 1 бал - вміння чітко, логічно та повно викладати основні положення, аргументовано відстоювати точку зору, 1 бал – аргументованість, оригінальність пропонованих рішень 1 бал – активність під час групової роботи;	**3**
Практичне заняття №3	Усне опитування	Питання для підготовки розміщено в СЕЗН ЗНУ	2 бали – відповідь характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями, повна і послідовна; 1 бал – знання неповні, поверхневі. Студент відтворює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки.	**2**

	Практичне завдання - написати есе	Робота в групах (виконання ситуаційних завдань)	Оцінювання за роботу в групах: 1 бал - вміння чітко, логічно та повно викладати основні положення, аргументовано відстоювати точку зору, 1 бал – аргументованість, оригінальність пропонованих рішень 1 бал – активність під час групової роботи;	**3**
Практичне заняття №4	Усне опитування	Питання для підготовки розміщено в СЕЗН ЗНУ	2 бали – відповідь характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями, повна і послідовна; 1 бал – знання неповні, поверхневі. Студент відтворює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки.	**2**
	Виконання ситуаційних завдань	Робота в групах (виконання ситуаційних завдань)	Оцінювання за роботу в групах: 1 бал - вміння чітко, логічно та повно викладати основні положення, аргументовано відстоювати точку зору, 1 бал – аргументованість, оригінальність пропонованих рішень 1 бал – активність під час групової роботи;	**3**
Практичне заняття №5	Усне опитування	Питання для підготовки розміщено в СЕЗН ЗНУ	2 бали – відповідь характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями, повна і послідовна; 1 бал – знання неповні, поверхневі. Студент відтворює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки.	**2**
	Виконання ситуаційних завдань	Робота в групах (виконання ситуаційних завдань)	Оцінювання за роботу в групах: 1 бал - вміння чітко, логічно та повно викладати основні положення, аргументовано відстоювати точку зору, 1 бал – аргументованість, оригінальність пропонованих рішень 1 бал – активність під час групової роботи;	**3**
Практичне заняття №6	Тестування Атестація 1	Тестування проводиться в СЕЗН ЗНУ.	Тестове завдання складається з 20 тестових питань. За правильну відповідь на одне питання студент отримує 0,25 бала.	**5**
Практичне заняття №7	Усне опитування	Питання для підготовки розміщено в СЕЗН ЗНУ	2 бали – відповідь характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями, повна і послідовна; 1 бал – знання неповні, поверхневі. Студент відтворює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки.	**2**
	Виконання ситуаційних завдань	Робота в групах (виконання ситуаційних завдань)	Оцінювання за роботу в групах: 1 бал - вміння чітко, логічно та повно викладати основні положення, аргументовано відстоювати точку зору, 1 бал – аргументованість, оригінальність пропонованих рішень 1 бал – активність під час групової роботи;	**3**
Практичне заняття №8	Усне опитування	Питання для підготовки розміщено в СЕЗН ЗНУ	2 бали – відповідь характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями, повна і послідовна; 1 бал – знання неповні, поверхневі. Студент відтворює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки.	**2**

	Виконання ситуаційних завдань	Робота в групах (виконання ситуаційних завдань)	Оцінювання за роботу в групах: 1 бал - вміння чітко, логічно та повно викладати основні положення, аргументовано відстоювати точку зору, 1 бал – аргументованість, оригінальність пропонованих рішень 1 бал – активність під час групової роботи;	**3**
Практичне заняття № 9	Усне опитування	Питання для підготовки розміщено в СЕЗН ЗНУ	2 бали – відповідь характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями, повна і послідовна; 1 бал – знання неповні, поверхневі. Студент відтворює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки.	**2**
	Виконання ситуаційних завдань	Робота в групах (виконання ситуаційних завдань)	Оцінювання за роботу в групах: 1 бал - вміння чітко, логічно та повно викладати основні положення, аргументовано відстоювати точку зору, 1 бал – аргументованість, оригінальність пропонованих рішень 1 бал – активність під час групової роботи;	**3**
Практичне заняття № 10	Усне опитування	Питання для підготовки розміщено в СЕЗН ЗНУ	2 бали – відповідь характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями, повна і послідовна; 1 бал – знання неповні, поверхневі. Студент відтворює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки.	**2**
	Виконання ситуаційних завдань	Робота в групах (виконання ситуаційних завдань)	Оцінювання за роботу в групах: 1 бал - вміння чітко, логічно та повно викладати основні положення, аргументовано відстоювати точку зору, 1 бал – аргументованість, оригінальність пропонованих рішень 1 бал – активність під час групової роботи;	**3**
Практичне заняття № 11	Усне опитування	Питання для підготовки розміщено в СЕЗН ЗНУ	2 бали – відповідь характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями, повна і послідовна; 1 бал – знання неповні, поверхневі. Студент відтворює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки.	**2**
	Виконання ситуаційних завдань	Робота в групах (виконання ситуаційних завдань)	Оцінювання за роботу в групах: 1 бал - вміння чітко, логічно та повно викладати основні положення, аргументовано відстоювати точку зору, 1 бал – аргументованість, оригінальність пропонованих рішень 1 бал – активність під час групової роботи;	**3**
Практичне заняття №12	Тестування Атестація 2	Тестування проводиться в СЕЗН ЗНУ.	Тестове завдання складається з 20 тестових питань. За правильну відповідь на одне питання студент отримує 0,25 бала.	**5**
Усього за поточний контроль				**60**
Підсумковий контроль				
Залік	Залікова контрольна робота	Тестування проводиться в СЕЗН ЗНУ.	Тестове завдання складається з 20 тестових питань. За правильну відповідь на одне питання студент отримує 1 бал.	**20**

	Індивідуальне завдання	Індивідуальне завдання з «Економіка сільських територій та сільськогосподарського землекористування» передбачає підготовку доповіді та презентації щодо сучасних методів раціонального використання ресурсів агросфери для досягнення сталого розвитку сільських територій. Захист відбувається на практичному занятті. Робота виконується за обраною студентом темою з переліку запропонованих тем. З методичними рекомендаціями і вимогами до виконання індивідуального завдання можна ознайомитись на сторінці курсу у Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=11343	Максимальна оцінка, яку студент може отримати за виконання індивідуального завдання, становить 20 балів (15 балів - доповідь, 5 балів - презентація). Критерії оцінювання доповіді: 15 балів – повне розкриття теми, наявність власної думки, висновків та списку використаних літературних джерел; 10-14 балів – тема розкрита не повністю, наявні помилки в оформленні; 5-9 балів – наявні матеріали, які не дозволили студенту розкрити тему, відсутня думка студента; 1-4 бали – наявні окремі матеріали, які не дозволяють оцінити думку студента щодо теми дослідження. Критерії оцінювання презентації: 5 балів – презентація точно відповідає темі, містить важливу інформацію, має чітку, логічно вибудувану структуру, робота є прикладом високого рівня володіння комп’ютерними технологіями; 3-4 бали – загалом презентація відповідає темі і є досить інформативною, прослідковується певна структура в розміщенні інформації, проте естетичний вигляд дещо псує недостатньо чітка структура розміщення інформації та не зовсім доречна графіка оформлення. 1-2 бали – містить близький за тематикою матеріал, але не несе важливої інформативної функції, важко вловити структуру подання інформації, графіки і таблиці відсутні, естетичний вигляд незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення).	**20**
Усього за підсумковий контроль				**40**

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Лазарєва О. В. Соціально-економічний розвиток сільських територій : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 128 с.
2. Калетнік Г. М., Гончарук І. В., Ємчик Т. В., Лутковська С. М. Аграрна політика та земельні відносини. Вінниця : ВНАУ, 2020. 307 с.
3. Кирилов Ю.Є.,Потравка Л.О., Вольська О.М. Соціально-економічний розвиток сільських територій: навч. посіб. Київ: Гельветика. 2020. 184 с.
4. Збарський В.К., Мацибора В.І., Чалий А.А. та ін. Економіка сільського господарства: навчальний посібник / за ред. В.К.Збарського і В.І. Мацибори. Київ : Каравелла, 2016. 312 с.
5. Аграрна економіка : навч. посіб. / В. Я. Білоножко, І.І. Мостов'як, В.П.Карпенко, С. П. Полторецький, А. П. Березовський; за ред. В.Я. Білоножка. Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2016. 418 с.
6. Вакуленко В., Гринчук Н., Борщ Г. Місцевий економічний розвиток: посібник для викладача. Київ, 2018. 103 с.
7. Аграрна політика Європейського Союзу: виклики та перспективи : монографія / за ред. проф. Т. О. Зінчук. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 494 с.
8. Ремига О. Посібник з економічного розвитку сільських територій. Київ, 2015. 108 с.
9. Залізко В. Д. Теоретичні, методологічні та практичні передумови розвитку сільських територій у контексті зміцнення їх економічної безпеки : навчальний посібник. Lambert Academic Publishing. 2017. 85 с
10. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. Київ : КНЕУ, 2013. 779 с.
11. Соціально-економічний розвиток сільських територій: навчальний посібник / за ред. В.К. Терещенка. Київ, 2011. 348 с.
12. Морозюк Н. В. Організаційно-економічні засади сталого розвитку сільських територій: монографія. Ніжин : Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. 304 с.
13. Бахчиванжи Л. А. Диверсифікація діяльності та перспективи соціально-економічного розвитку аграрних підприємств: монографія. Одеса, 2013. 92 с.
14. Соціально-економічні засади розвитку сільських територій (економіка, підприємництво і менеджмент): монографія / за ред. М. Й. Маліка. Київ : ННЦ «Ін-т аграр. Економіки», 2012. 639 с.
15. Studies on the Agricultural and Food Sector in Central and Eastern Europe. Edited by Leibniz Institute of Agricultural Development in Central and Eastern Europe IAMO. 2009. Volume 49. URL: http://econpapers.repec.org/ bookchap/zbwiamost/49.htm

16. Augère-Granier M.-L. Supporting young farmers in the EU. URL: https://epthinktank.eu/2015/06/19/supporting-young-farmers-in-the-eu/

17. Дугієнко Н. О., Колобердянко І. І., Пріц К. А. Тенденції та проблеми сільськогосподарського землекористування в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2020. № 49. С. 32-39. URL: http://www.market-infr.od.ua/uk/49-2020.

18. Дугієнко Н., Ланг В. Вплив ринку землі на регіональний розвиток України. *Економіка та суспільство*. 2023. №56. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-72

19. Дугієнко Н. О., Маліновська Є. Сучасний стан ринку землі України в умовах війни. *Актуальні питання у сучасній науці (Серія "Економіка)" Категорія Б*. 2022. № 3(3). С. 147-155. URL: http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/2859/2872

20. Дугієнко Н. О., Лєва В. Е. Сучасні тенденції розвитку аграрного сектору України. *Науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку»*. 2018. № 25. С. 125-131.

21. Дугієнко Н., Овчаренко І. Теоретичні засади раціонального сільськогосподарського землекористування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 21. С. 510-516. (Index Copernicus).

Інформаційні ресурси:

1. Колесников В.І. Світовий досвід розвитку сільських територій. *Ефективна економіка.* 2014. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2956.

2. Сільськогосподарське дорадництво у світі. URL: http://www.dorada.org.ua/nadopomogu-doradniku/silskogospodarskedoradnitstvo-u-sviti.html.

3. Газуда Л. М., Герцег В. А. Міжнародний досвід забезпечення розвитку сільських територій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Випуск 17, 2018. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17_1_2018ua/12.pdf

4. Європейський інформаційно-дослідницький центр. Європейський досвід законодавчого регулювання державної підтримки та розвитку сільських населених пунктів. URL: http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28885.pdf

5. Указ Президента України Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року від 30 вересня 2019 року № 722/2019. URL: 4 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text

6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення» від 31.03.2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20#Text

7. Напрямки державної політики щодо екологізації національної економіки: Аналітична записка. URL: http://www.niss.gov.ua/articles/807/

8. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII (зі змінами від 22.0.2018 р.). URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1264-12.

9. Концепція національної екологічної політики України на період до 2020 р., схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. № 880-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/sho w/880-2007-%D1%80#Text.

10. Закон України «Основні засади (Стратегія) державної екологічної політики на період до 2030 року» від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19.

7. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків.
Відвідування занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених занять має бути регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій, щоб недопустити накопичення відпрацювань. За умови систематичних пропусків може бути застосована процедура повторного вивчення дисципліни.

Політика академічної доброчесності
Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Кожний студент зобов'язаний дотримуватися принципів академічної доброчесності. Письмові завдання з використанням часткових або повнотекстових запозичень з інших робіт без зазначення авторства – це *плагіат*. Використання будь-якої інформації (текст, фото, ілюстрації тощо) мають бути правильно процитовані з посиланням на автора! Якщо ви не впевнені, що таке плагіат, фабрикація, фальсифікація, порадьтеся з викладачем. До студентів, у роботах яких буде виявлено списування, плагіат чи інші прояви недоброчесної поведінки можуть бути застосовані різні дисциплінарні заходи (див. посилання на Кодекс академічної доброчесності ЗНУ https://www.znu.edu.ua/docs/kodeks_akadem__chnoyi_dobrochesnost___.pdf).

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті
Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, отримання довідкової інформації, під час он-лайн тестування тощо). Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття. Під час виконання заходів контролю (контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація
Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є СЕЗН ЗНУ.
Важливі повідомлення загального характеру розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень.
В разі особливої необхідності комунікація може здійснюватись через месенджери Telegram та Viber., електронну пошту. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти
Зарахування балів за певні види робіт або теми курсу може бути здійснене на основі врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти.
Особливості процедури визнання результатів неформальної/інформальної освіти та необхідні документи вказані в Положенні Запорізького національного університету «Про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та /або інформальної освіти (https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/polozhennya_znu_pro_poryadok_viznannya_rezul__tat__v_navchannya.pdf)

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2025-2026 н. р. доступний за адресою: https://tinyurl.com/yckze4jd.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: https://tinyurl.com/y9tve4lk.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: https://tinyurl.com/y9pkmmp5. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: https://tinyurl.com/ycds57la.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: https://tinyurl.com/57wha734. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: https://tinyurl.com/yd6bq6p9; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: https://tinyurl.com/y9r5dpwh.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: https://tinyurl.com/ydhcsagx.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: http://library.znu.edu.ua. Графік роботи абонементів: понеділок-п`ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): https://moodle.znu.edu.ua
Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.
У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.
Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015.
ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: http://sites.znu.edu.ua/child-advance/
ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ: https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim
ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): http://sites.znu.edu.ua/confucius